

آموزش
اسوال نسخه نویسی
و
تجویز منطقی داروها

تألیف و گردآوری
دکتر بهزاد نجفی

سرشناسه	: نجفی، بهزاد، ۱۳۴۴ -
عنوان و پدیدآور	: آموزش اصول نسخه‌نویسی و تجویز منطقی داروها/ تألیف و گردآوری بهزاد نجفی.
وضعیت ویراست	: [ویراست ۲].
مشخصات نشر	: تبریز: اختر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۷۲۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۴۶۵-۹
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت	: چاپ قبلی کتاب حاضر تحت عنوان "آموزش نسخه‌نویسی و تجویز منطقی داروها" توسط همین ناشر منتشر شده است.
عنوان اصلی	: آموزش نسخه‌نویسی و تجویز منطقی داروها.
موضوع	: نسخه‌نویسی -- دست‌نامه‌ها
موضوع	: تجویز -- دست‌نامه‌ها
موضوع	: پزشکی -- نسخه‌ها و دستورالعمل‌ها
رده‌بندی کنگره	: RM۱۳۹۰/۸۱۱
رده‌بندی دیویی	: ۶۱۶/۸۲
شماره کتابخانه ملی	: ۳۳۷۱

نشر اختر

آموزش اصول نسخه‌نویسی و تجویز منطقی داروها

تألیف و گردآوری: دکتر بهزاد نجفی

چاپ اول ۱۳۹۲ / ۷۲۰ صفحه/ قطع وزیری / شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۴۶۵-۹

شماره تماس: ۰۹۱۴۱۲۳۱۱۰۶ و ۰۲۲۴۲۵۵۸-۰۴۲۳

ایمیل: dbn.2007@yahoo.com

* حق چاپ فقط برای دکتر بهزاد نجفی محفوظ است. *

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

فهرست

مقدمه	۵
نگاه منقدانه به اخلاقیات مصرف داروها	۸
تجویز صحیح داروها یک رویکرد ۸ مرحله‌ای	۱۸
تجریز ظفری داروها و نحوه نسخه نویسی	۲۷
درمان منطقی و مرحله‌ای	۴۷
اصول اولیه تحلیل هزینه - اثربخشی	۷۸
اشکال دارویی و اشکال تجریز داروها	۱۰۰
آشنایی با اصول اولیه فارماکوکینتیک بالینی و بیوفارماسی	۱۱۹
پایش سطح درمانی داروهای TDM	۱۷۱
مصرف داروها در بیماران پرخطر	۳۰۵
- حاملگی و شیردهی	۳۰۵
- سالخوردگان	۳۶۱
- بیماران با نارسایی کلیوی	۲۹۳
- اختلالات کبدی	۳۰۵
- کودکان و نوزادان	۳۱۱
خطاهای دارویی	۳۲۴
تداخلات دارویی	۳۷۶
اصول دارودرمانی در بیماریهای قلبی و عروقی	۲۲۹
اصول دارودرمانی در بیماریهای عفونی و آنتی بیوتیکها	۵۴۸
اصول دارودرمانی در بیماران ریوی	۵۸۹
اصول دارودرمانی در بیماریهای اسکلتی و عضلانی	۶۰۶
اصول دارودرمانی در بیماریهای چشم	۶۵۴
اصول دارودرمانی در بیماریهای دستگاه گوارش	۶۵۹
منابع	۷۱۱

مقدمه

آموزش صحیح اصول نسخه‌نویسی و تجویز منطقی داروها همواره برای پزشکان و دست‌اندرکاران آموزش پزشکی یکی از معضلات پر دردسر بوده است چرا که پزشکان در این مورد آموزش کافی ندیده‌اند و اغلب منابع درسی کافی و جامع هم در این مورد وجود ندارد. چندین دلیل برای این امر می‌کشد تا پیچیدگی نسخه‌نویسی بی‌خطر را درک کنند. موارد عدم قطعیت را به چند تصمیمات بهتری را اتخاذ کنند. این موضوع به پزشکان تازه کار که اغلب انگیزه قوی دارند، کمک می‌کند تا آسیبی به کسی نرسانند.

کتابی که پیش رو دارید حاصل تحقیقات و تبعات چندین ساله نگارنده در حوزه پزشکی و دارویی است و بر اساس دستورالعمل‌ها، راهکارهای ارائه شده از طرف سازمان جهانی بهداشت (WHO) و موسسه تجویز بی‌خطر داروها (ISMP) و FDA تدوین گردیده است و می‌تواند بطور آکادمیک مورد استفاده انشکده‌های پزشکی و مراکز آموزش مداوم پزشکان و غیره قرار گیرد.

از آنجایی که به تحقیق نگارنده در هیچکدام از دانشکده‌های پزشکی دنیا درس مستقلی بنام اصول نسخه‌نویسی و تجویز منطقی دارو برای پزشکان و دانشجویان پزشکی ارائه نمی‌شود و این مهم فقط در ارائه چند واحد درسی فارماکولوژی (آنهم به‌صورت آموزش اطلاعات دارویی بالینی) خلاصه می‌شود، لذا بر اهمیت این مسئله همین بس که ۲۰٪ از کل خطاهایی که در زمینه پزشکی اتفاق می‌افتد متعلق به خطاهای دارویی و نسخه‌نویسی است، که عوامل موثر بر آن در متن کتاب بصورت گسترده‌تر و با مثال‌های خوب آورده شده است.

اصولا نسخه نویسی برای پزشکان و افراد صلاحیت دار در این حوزه اثر معضلات و مشکل دار پزشکی و علوم دارویی بوده است اگر بگوییم که نسخه نویسی و تجویز منطقی داروها نه تنها فراتر از یادگیری فارماکولوژی و درمان شناسی است بلکه نیازمند درک صحیح و آگاهی از سایر مولفه‌هایی از قبیل: فارماکوکینتیک، بازاریابی، اقتصاد دارویی و هزینه اثر بخشی و غیره است سخن به گزافه نگفته‌ایم.

باید دانست که برای آموزش و مهارت در نسخه نویسی مسائل و نکات ظریفی وجود دارد که در این کتاب به آنها اشاره شده است از مسئله هزینه اثر بخشی گرفته تا آشنایی با مفاهیم و اصول بیوفارماسی و فارماکوکینتیک و عوامل موثر بر آن و نیز بررسی بیماران در بحران که همگی در این نسخه نویسی صحیح تاثیر گذار هستند.

این کتاب که براساس راهکارهای STEP و بصورت Guid To Good Pres cribing تدوین گردیده است و با تفسیر و بسط بنیاد و همراه با Case study های بسیار مناسب و بصورت کارگاه نسخه نویسی برای انتشار یک بار سال آخر پزشکی و رزیدنت‌ها قوشته شده و پیشنهاد می‌شود ارائه این واحد درسی قابل ورود به بخشهای بیمارستان و در دوره کارورزی صورت گیرد.

همانطور که ذکر شد تاثیر فاکتورهای فارماکوکینتیک و بیوفارماسی برنوشتن صحیح نسخه بر کسی پوشیده نیست و این مقوله در دانشکده‌های پزشکی بصورت درس مستقل تدریس نمی‌شود، لذا یک فصل کامل از این موضوع بصورت اجالی برای آشنایی پزشکان اختصاص داده شده است و این عوامل بایستی به راهکارهای WHO پیوسته شود، هر چند که بعضی از این فاکتورهای بیوفارماسی و غیره در بطن کتابی درسی فارماکولوژی آورده شده است ولی آگاهی از بعضی از زوایای پنهان و آشکار مبحث فارماکوکینتیک و بیوفارماسی به تجویز منطقی و اصولی داروها کمک فراوانی می‌کند.

دارودرمانی در بیماران بحرانی مانند: حاملگی، شیردهی، افراد سالمند و کودکان و نوزادان یکی از مباحث جالب این کتاب است و هر چند در کتابهای فارماکولوژی چند صفحه‌ای به این بخش اختصاص یافته است ولی برای درک صحیح آن و ارائه یک نسخه

خوب، و مناسب کافی نیست لذا این بخش از کتاب بصورت مبسوط آورده شده است. در بخشهای پایانی کتاب به اصول دارو درمانی در بعضی از بیماریها پرداخته شده است که در اینجا نیز هدف آموزش مباحث درمانی این گروههای بیماری نیست بلکه آوردن نمونه مثالهایی برای آموزش تجویز منطقی داروها و تمرینات بیشتر در این موضوعات مهم می باشد.

در پایان مایه دانه از آقای دکتر مرادی مدیر عامل محترم شرکت دارویی پخش البرز آقایان علیپور مدیر محترم شرکت پخش البرز شعبه تبریز بخاطر چاپ این کتاب تشکر و سپاسگزاران ما

دکتر بهزاد نجفی

دکترای داروسازی و کارشناس MBA دارویی

نگاهی منتقدانه به اخلاقیات مصرف دارو

(Ethics in Drug Use)

گزارش گروه کاری فرهنگستان دارویی سلطنتی بریتانیا در سال ۱۹۹۷، اذعان داشت که تجویز دارو «از لحاظ فنی دشوار و از نظر اخلاقی امری پیچیده و مشکل» بوده و پذیرش دارو از جانب بیماران، اخلاقاً امری مبهم محسوب می‌شود. این گزارش استفاده از واژه جدید «توافق» را پیشنهاد کرده بود. منظور از توافق، ایجاد آگاهی و در نظر داشتن خواسته‌ها و افکار بیمار در حین تجویز دارو می‌باشد. هدف این گروه بررسی یک تغییر مشخص در فرهنگ روابط بین تجویز و مصرف دارو و نیز بین بیمار و تجویز کننده بود. این هدف قابل دسترسی است، اما به نظر می‌رسد که فعالیتهای آغازین آن با مشکل مواجه شود.

پذیرش (acceptance) پذیرش مفهوم خطرناکی است که کم ارزش بودن بیماران و پزشکان را در ذهن القا می‌کند. این مفهوم آشنایی با سوء مزاجی در محدوده خردگرایی نوین که به دنبال شناخت قوانین کلی قابل استفاده در شرایط استاندارد شده می‌باشد، نشأت گرفته است. با این وجود پزشکان جهت مراقبت از بیماران سعی دارند تا قوانین کلی را در مورد افراد خاص در شرایطی که هرگز استاندارد نبوده و پاسخ ثابت و مشخصی وجود ندارد به کار ببرند. استفاده از قدرت پزشکان نافذ خود و ادعای دانش انحصاری ممکن است استقلال، شأن و حتی حقوق پزشکی آنان را خدشه دار نماید. بازتاب استفاده نامناسب پزشکان از قدرت در مفهوم «پذیرش» متجلی است. این مفهوم بیانگر آن است که «پزشک بهتر از هر کسی می‌داند» و اذعان دارد که مسئولیت بیماران فقط تبعیضات توصیه‌های پزشکی است.

در سال ۲۰۰۲ اداره سلامت، در پی توصیه‌های فرهنگستان سلطنتی دارویی مفهوم توافق را طرح نمود و «گروه کاری مشارکت دارویی»^۱ را پایه گذاری کرد.

هدف اصلی یعنی اخلاقی‌تر کردن تجویز دارو مورد غفلت واقع شده و «توافق» به صورت گرگ مدرنی در لباس فرامردن در آمده است. علی‌رغم توجه ظاهری به این مطلب که برداشتن دارو واقعیت به اندازه برداشت پزشک اعتبار دارد، شعار پایگاه اینترنتی در لفافه آن است که در نهایت «یک بیان عینی از واقعیت وجود دارد و آن هم به وسیله دانش پزشکی ارایه می‌گردد».

مفهوم پذیرش واضحاً استبدادی است ولی در مورد اصطلاح توافق نیز این خطر وجود دارد که همین استبداد به طور پنهانی در این مفهوم جدید نیز تداوم داشته باشد.

^۱ - Medicines Partnership Task Force